

INDHOLD AF ARTIKLEN »MÆRKEDE SPIDSÆNDER«.

	Side
1. Indledende Bemærkninger.....	113
2. De meldte, mærkede Spidsænder, ordnede efter Genfangst-Datum	116
3. De meldte, mærkede Spidsænder, ordnede efter Genfangst-Aar.....	139
4. De meldte, mærkede Spidsænder, ordnede efter Genfangst-Sted	141
Kortskitse med Angivelse af de Steder, hvorfra de mærkede Spidsænder er meldt.....	142
5. I hvilke Maaneder opholder Spidsænderne sig i de Lande, som de besøger?	143
6. Hvilke Slags Steder opsøger Spidsænderne paa deres Rejse?.....	146
7. Et Vinterkvarter for Spidsænder	147
8. En Yngleplads for Spidsænder	148
9. Jagt paa Spidsænderne.....	150
Resumé paa Fransk	154

NOGLE OPTEGNELSER FRA EGNEN OMKRING
SKAFØGAARD.

AF

A. ESTRUP.

Naar jeg fremsender disse en Lægmands spredte Iagttagelser over Fuglelivet i min Hjemstedsegn, er det i Haab om, at i det mindste nogle af Tidsskriftets Læsere kan have Interesse af at høre lidt om Fuglefaunaen i en, rigtignok temmelig stærkt begrænset, Egn af Danmark beliggende 30 km Vest for Grenaa, dels Nord og dels Syd for det store Eng- og Mosedrag, som danner en Fortsættelse af Kolindsund.

Paa Grund af Egnens Natur: Store sammenhængende Skovstrækninger med meget blandede Bevoksninger, mere isolerede mindre Skove, vidtstrakte Eng- og Mosedrag, Sandmark og Mark af bedre Beskaffenhed, Aa og Sø, huser den et ret anseeligt Antal Fuglearter, uden vistnok dog paa nogen Maade i den Retning at udmærke sig fremfor saa mange andre Egne i vort Land.

Igennem den Aarrække, i hvilken mine Iagttagelser har strakt sig, er der sket betydelige Forandringer, idet nogle Arter ere forsvundne som Ynglefugle, andre tagne stærkt af i Antal af Individuer, atter andre tiltagne noget, samt nogle faa nye tilkomne. Jeg skal altsaa gøre et Forsøg paa at nævne de Fuglearter, som jeg med temmelig stor Sikkerhed ved hører hjemme her i Egnen, som jeg i al Fald Aar efter Aar ser her i Yngletiden, men for

Sylviernes Vedkommende, som jeg ikke har ret meget Kendskab til, er Listen vistnok meget ufuldkommen.

For at begynde med Dagrovfuglene er her egentlig kun fire Arter, der optræder som Ynglefugle, nemlig adskillige Par Taarnfalke (*Falco tinnunculus*), flere Par Spurvehøge (*Accipiter nisus*), nogle faa Par af den almindelige Musevaage (*Buteo vulgaris*), samt endelig Lærkefalken (*Falco subbuteo*), som i al Fald undertiden yngler her. Hvad angaar Musevaagen, da kan jeg desværre trods Fredningen ikke faa den bragt op til mere end højst to Par.

Indtil for tre-fire Aar siden udrugede Hønehøgen (*Astur palumbarius*) hvert Aar Unger her i Skoven, men da den gamle Rede, som i Aarenes Løb var bleven af meget stort Omfang, blæste ned, byggedes der vel atter en Rede et Par Hundrede Alen fra den gamle Redeplads, men saa vidt jeg ved, blev de her udrugede Unger bortskudte paa Reden, og siden da har Hønehøgen ikke optraadt som Ynglefugl; men jeg ser den nu og da.

Af Uglearter yngler her den lille Hornugle (*Otus vulgaris*), Sløruglen (*Strix flammea*) og den almindelige Natugle (*Syrnium aluco*), men med Uglerne er Tilfældet det samme som med Musevaagen, at de trods den absolute og stærke Fredning og ellers gode Livsbetingelser i den ca. 700 ha store Skov tage af i Antal. Andre Rovfugle tror jeg ikke, at der yngler her, men jeg ser jo af og til andre Arter, saaledes Hvepsevaagen (*Pernis apivorus*), den laadenbenede Musevaage (*Buteo lagopus*) samt Glenten (*Milvus iclinus*), men i de senere Aar kun yderst sjældent. For 50-60 Aar siden har her ynglet en Ørn (Havørn?). I Firserne i forrige Aarhundrede ynglede Flodørnen (*Pandion haliaëtus*) i Skovene ved Skaføgaard, men forsvandt hurtig, og det samme var Tilfældet med enkelte Par Kjærhøge, som rugede ved Skaføgaard Sø. Flodørnen har jeg dog senere undertiden set »fiske« i ovennævnte Sø.

Af Kragefugle yngler her den graa Krage (*Corvus cornix*), Raagen (*Corvus frugilegus*) og Skovskaden (*Garrulus glandarius*) meget almindelig, den almindelige Skade (*Pica caudata*) og Al liken (*Corvus monedula*) sjælden. Skovskaden tager stærkt til trods Forfølgelse; jeg anser den for en skadelig Fugl baade som Rederøver, Bæræder og Opæder af udsaede Agern og Bog; om den Gavn, den muligvis gør paa anden Maade, kan opveje Skaden, er vist meget tvivlsomt. Skønt den er en smuk og morsom Fugl, er jeg dog helst fri for at have den i overvældende Antal,

og det samme er Tilfældet med den graa Krage og Raagen, den graa Krage som Ægæder og Ødelægger af Harekillinger og Fugle- yngel saavel vilde som tamme, og Raagen som Ødelægger af enhver Nydelse ved at færdes i de Skove, hvor der er Koloni af disse Fugle, samt, som jeg tror, af Træerne, i hvilke de bygge. Ravnen (*Corvus corax*) har i de sidste 25 Aar ikke ynglet her, og saa vidt jeg ved, yngler den nu kun et enkelt Sted i Egnen taget i videre Betydning, og her nyder den absolut Fred. En Fugl, som kendelig er taget til i Antal, og som nu optræder som Ynglefugl, er Grønspætten (*Gecinus viridis*). Jeg skylder denne Tiltagen for en Del den mindre glædelige Aarsag, at en Mængde Skovfyr er bleven angreben af Barkbiller, hvis Larver jo ere kærkommen Føde for Spætterne.

Min Fuglevenlighed udstrækker sig dog ikke dertil, at jeg ikke bortskaffer de insektangrebne Træer, hvorimod jeg paa anden Maade sørger for Spætternes og andre Fugles Trivsel ved, hvor det blot nogenlunde kan forsvares forstmæssig, at jeg ved Gennemhugning lader de Træer staa, i hvilke jeg ved, at der ruger Fugle, ligesom jeg ogsaa skaaner Rønnebærtræet, samt den her saa hyppige Enebærbusk, som jo er saa nyttig for mange Dyr. I det hele taget tror jeg, at man uden at skade Skovdriften ved lignende Forholdsregler kan hjælpe til mange Fugles Trivsel. De to almindelige Flagspættearter (*Picus major* og *P. medius*) findes her ligeledes, men varierende i Antal i de forskellige Aar, i de senere Aar maaske knap saa mange som tidligere, muligvis hidrørende fra, at der nu i en længere Aarrække har været en ualmindelig Mangel paa Kogler paa Naaletræerne. Gøgen (*Cuculus canorus*) er almindelig, den ynder meget at opholde sig i Tørvemoserne, hvor man tit ser den sidde paa Tørveskruerne. Træløberen (*Certhia familiaris*) og Spætmejsen (*Sitta europæa*) ere almindelig forekommende.

Skønt jeg af og til ser Isfuglen (*Alcedo ispida*), tør jeg dog ikke udtale nogen Mening om, hvorvidt den optræder som ynglende.

Stæren (*Sturnus vulgaris*) er her som næsten alle Steder meget hyppig baade som Skovfugl og »Husfugl«. Om Efteraaret samles Stærene fra en meget vid Omkreds for at tage Nattesæde i Rørene i Skaføgaard Sø, og de samles der i et enormt stort Antal. Ogsaa Svalerne ynde at slaa sig til Ro der for Natten.

Natravnen (*Caprimulgus europæus*) er meget almindelig, og om Sommeraftenerne ser og hører jeg den overalt, navnlig ved

de store lyngbevoksede Moser, som findes omkring i Skoven. Dens Stemme, som Kjærbølling sammenligner med en Roks Snurren, forekommer mig snarere at ligne den Lyd, som man kunde tænke sig frembragt af en kæmpestor Frø.

En af de Fugle, som jeg holder mest af at iagttage, er Mursvalen (*Cypselus apus*) med dens pragtfulde og udholdende Flugt. Den findes i stort, og som det forekommer mig, i tiltagende Antal ved nogle af de gamle Herregaardsbygninger og bygger her under Tagstenene. Forstuesvalen (*Hirundo rustica*) er almindelig, men aftagende i Antal, det samme er Tilfældet med Digesvalen (*Hirundo riparia*), hvorimod Bysvalen (*Hirundo urbana*) tilsyneladende optræder i samme, maaske dog lidt mindre, Antal end tidligere.

Den graa Fluesnapper (*Muscicapa grisola*) er hyppig forekommende, den brogede Fluesnapper (*Muscicapa atricapilla*) mindre hyppig.

Rødrygget Tornskade (*Lanius collyrio*) er almindelig, dog aftagende i Antal.

Af Droslerne yngle Solsorten (*Turdus merula*) og Sangdroslen (*Turdus musicus*) overalt, hvorimod Misteldroskens (*Turdus viscivorus*) Ynglen her paa Egnen er bunden til bestemte Lokalteter. Om Kjærbøllings Beskrivelse af denne Fugls Yndlings Ynglesteder har almen Gyldighed, nemlig, at den ynder Skove med gamle Ege til Randtræer, ved jeg ikke, men her paa Egnen passer det, idet jeg aldrig her om Sommeren har set denne Fugl i Løvsкове, som mangle Egetræer. Det er dog muligvis en Tilfældighed. Den hvide Vipstjert (*Motacilla alba*) er ret almindelig, men aftagende i Antal, hvorimod den gule Vipstjert (*Motacilla flava*) i de senere Aar har været fuldstændig forsvunden fra denne Egn. Engpiberen (*Anthus pratensis*) findes, om just ikke meget talrig, hvorimod baade den graa og den brunstrubede Digesmutte (*Saxicola oenanthe* og *Pratincola rubetra*) optræde i et ret stort Antal. Munkefuglen (*Sylvia atricapilla*) og Løvsangeren (*Phylloscopus trochilus*) ere hyppige, derimod findes der kun faa Par af Hayesangeren (*Sylvia hortensis*). Rødstjerten (*Ruticilla phoenicura*) er ret almindelig. Rødkælken (*Erithacus rubecula*) er hyppig og tiltagende i Antal, og dette er ogsaa Tilfældet med Gærdesmutton. Ved Skaføgaard Sø yngler Rørsangeren (*Acrocephalus arundinaceus*) meget almindelig. Brunellens (*Accentor*

modularis) Rede har jeg adskillige Gange funden og altid i 25-30-aarige Rødgran-Bevoksning.

Af Mejserne ynge her Musvitten (*Parus major*), Blaamejsen (*Parus coeruleus*), Sumpmejsen (*Parus palustris*), muligvis Sortmejsen (*Parus ater*) samt endelig Halemejsen (*Acredula caudata*), hvis Rede jeg ofte har fundet. Den gultoppede Fuglekonge (*Regulus cristatus*) er meget hyppig i Granskovene. Af Sanglærker (*Alauda arvensis*) er her et stort Antal, og Hedelærken (*Alauda arborea*) findes ligeledes og er egentlig ret hyppig forekommende, men dens Opholdssted er her ligesom Misteldroskens begrænset til bestemte Lokaliteter: bedre Sandmarker helst med fleraarigt Græslæg, som grænser op til Skov eller ung Plantning. Toplærken (*Alauda cristata*) findes, men er ikke meget almindelig. Kornværlingen (*Emberiza miliaria*) og Gulspurven (*Emberiza citrinella*) er talrige, og Rørværlingen (*Emberiza schoeniclus*) findes overalt, hvor der gror Rør, Siv eller lignende. Husspurven (*Passer domesticus*) er selvfølgelig talrigt repræsenteret, og det samme er Tilfældet med Skovspurven (*Passer montanus*), Bogfinken (*Fringilla coelebs*), Grønirisk (*Ligurinus chloris*), Tornirisk (*Cannabina linota*) og Stillids (*Carduelis elegans*). Ringduen (*Columba palumbus*) optræder i Mængde og er stærkt tiltagende.

Agerhønen (*Perdix cinerea*) er almindelig. Efter at Urfuglen (*Tetrao tetrix*) i en meget lang Aarrække havde været forsvunden fra Egnen, blev der for mellem 20—30 Aar siden gjort Forsøg med Udsættelse af disse Fugle, og Forsøget er for saa vidt lykkedes, som her paa sine Steder stadig er en Bestand, der maa ske er i svag Tiltagen.

For nogle Aar siden blev der ogsaa gjort Forsøg med Udsættelse af Tjur (*Tetrao urogallus*) paa en Ejendom ca. 7 km Nord her for, og der er af og til ogsaa set et Eksemplar af denne Fugl her i Skoven, uden at jeg derfor dog tør regne den for Standfugl her.

»Vilde« Fasaner forefindes spredt hist og her. De egentlige Vadefugles Repræsentanter indskrænker sig vistnok kun til Vibben (*Vanellus cristatus*), den dobbelte Bekkasin (*Gallinago scolopacina*) samt den hvide Stork (*Ciconia alba*). Den sorte Stork (*Ciconia nigra*) er forlængst forsvunden som Ynglefugl her paa Egnen, og dens Saga er vist desværre snart forbi her i Landet dels paa Grund af den tiltagende Kultur, men ogsaa for en stor Del paa Grund af hensynsløse Ægamlere. Vagtelkongen (*Crex*

pratensis) har i det mindste indtil for et Par Aar siden optraadt som ynglende, men fremdeles yngler her Vandrixen (*Rallus aquaticus*), Plettet Sumphøne (*Porzana maruetta*), Grønbenet Rørhøne (*Gallinula chloropus*), som er hyppig, samt Blishøne (*Fulica atra*), som i nogle Aar optræder i store Mængder, for maaske i næste Aar kun at være faatallige, og naar jeg saa til Slut nævner nogle ganske faa, undertiden kun et, Par af den toppede Lappedykker (*Podiceps cristatus*), som først for faa Aar siden viste sig, samt mange Graaænder (*Anas boscas*), tror jeg, at kunne slutte Listen over Arter, som jeg med nogenlunde Vished ved yngle her i min nærmeste Egn, og jeg kommer saa til et Tal af 75, men til dette Tal maa uden al Tvivl lægges adskillige Arter af Sylvier.

Jeg omtalte ovenfor, hvorledes man kan fremme Skovfuglenes Trivsel ved forskellige Foranstaltninger, men endnu mere taknemligt er det at indrette Fristeder for Vandfugle, og et slaaende Eksempel herpaa er den oftere nævnte ca. 22 ha store Skaføgaard Sø, hvor Fuglelivet faar Lov til at passe sig selv og nyder absolut Fredning, idet der sjældent bliver løsnet et Skud paa Søen eller paa dens med Siv og Rør bevoksede Bredder.

Graaanden er stærkest repræsenteret og findes i et meget stort Antal; dernæst kommer Blishønen; naar denne kun optræder i et moderat Antal, gør den ikke megen Fortræd, men som jeg ovenfor nævnte, kan den undertiden optræde i store Masser, og da foruroliger den, kivagtig og urolig som den er, de andre Vandfugle, men virker jo ret oplivende paa Vandfladen.

Om Efteraaret lige til Isdækket er Søen overfyldt af Ænder; navnlig Graaænder og Krikænder (*Anas crecca*), men ogsaa andre Andearter søge dertil. Undertiden, saaledes som i denne Vinter, ses ogsaa Sangsvaner (*Cygnus mucicus*), maaske tiltrukne af den store Flok af tamme Svaner, saa denne smukke af Skov omgivne Sø frembyder et højst fornøjeligt Syn for en Fuglelsker.

EN DAG PAA HUSBY SØ.

AF

M. KLINGE.

Ser man paa Kortet over Ringkøbing Amt, finder man mellem Nisum Fjord og Stadil Fjord to smaa Søer, Husby Sø, ogsaa kaldet Staby Sø, og Nørresø, adskilte ved en lille Holm,